

LILLEHAMMER
KOMMUNE

Årsplan 2021-2022

INNHold

Innledning	side 3
1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver	side 4
2. Kommunens visjon og verdier	side 4
3. Presentasjon av barnehage.....	side 6
4. Barnehagens mål og fokusområder.....	side 8
5. Ansatte.....	side 16
6. Kalender/årshjul.....	side 17
7. Kontaktinformasjon.....	side 18

Vedlegg 1:

Progresjonsplan for fagområdene

Vedlegg 2:

Tilvenning

Innledning

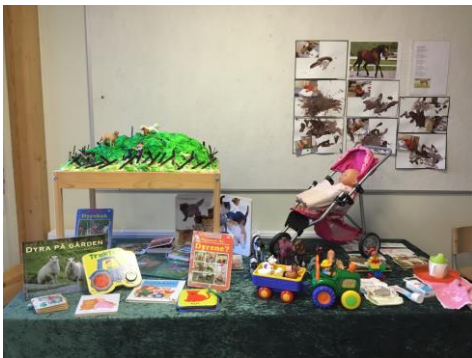
Barnehagene drives etter Lov om barnehager med forskrifter. *Rammeplan for barnehagen - innhold og oppgaver*, er en forskrift til Lov om barnehager. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanene til barnehagene. Rammeplanen finner du [her](#) og barnehageloven finner du [her](#).

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. I tillegg skal det utarbeides detaljerte planer for kortere eller lengre perioder som beskriver konkret hvordan barnehagen arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen og i progresjonsplanen.

Foreldre skal gjennom disse planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene lokalt i barnehagen og de overordnede målene for barnehager, både i Lillehammer Kommune og på nasjonalt nivå.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplanen i samarbeid med foreldre og ansatte.

Årsplanen fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

1. Barnehagens formål, verdigrunnlag og oppgaver

Barnehagelovens § 1 - Formål: Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

2. Lillehammer kommunes visjon og verdier

Lillehammer Kommune har følgende visjon for sektor oppvekst, utdanning og kultur:

God samordnet innsats gir trygghet, kompetanse og livsmestring

For oss betyr dette at barna i barnehagen skal møte trygge voksne som sørger for at barna får oppleve tilhørighet, leke, utforske og lære. Dette fordrer et nært og godt foreldresamarbeid.

Å skape gode barnehager for alle barn er en av de viktigste oppgavene for kommunen. Kommunen har et overordnet ansvar for kvaliteten på barnehagetilbudet, og skal gi barn og unge god omsorg og et helhetlig utdanningsløp, fra barnehage til videregående opplæring. Barnehagen er derfor en viktig del av utdanningsløpet, både i kraft av sin egenart og som en sentral arena for tidlig innsats for alle

barn. Barnehage- og skolemiljø skal fremme helse, trivsel og læring og forberede barn og unge til aktivt samfunnsliv, til fremtidens arbeidsmarked og til å kunne realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode. En god barnehage forutsetter godt samarbeid og god forståelse mellom mange aktører.

Dette er også nedfelt i rammeplanen (s.11).

For de kommunale barnehagene har vi utarbeidet en felles pedagogisk plattform. Den kan sees på som vårt verdidokument og viser hva de kommunale barnehagene står for.

Som barnehageeier har Lillehammer kommune fokus på verdiene: **Profesjonalitet – Ansvarlighet – Respekt.**

Disse verdiene gjenspeiles i våre holdninger og handlinger i det daglige arbeidet med barna og i møte med foreldrene. Verdiene er viktig for vårt menneskesyn, som handler om hva vi tenker om mennesker og hvilken verdi mennesket har. Alle mennesker skal ha samme verdi og samme rettigheter.

Rammeplanen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og veilede barn. Gjennom holdningsskapende arbeid og konkret handling i samarbeid med hjemmene, skal personalet i barnehagen skape et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø som forebygger mobbing og krenkende handlinger. Vennskap og gode relasjoner med andre barn - og voksne- er viktig for alle barn!

Barnehagene i Lillehammer har utarbeidet en felles Handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø. Handlingsplanen skal brukes i det forebyggende arbeidet og trer i kraft når barn utsettes for krenkende handlinger av andre barn eller voksne som jobber i barnehagen. Etter endringer i barnehageloven gjeldende fra 01.01.21 har alle barnehager plikt til å sikre at barna har et trygt og godt barnehagemiljø.

Kommunens vedtekter, strategiplan, handlingsplaner og plattform for de kommunale barnehagene finner du [her](#).

Alle kommunale barnehager er Miljøfyrtårnsertifiserte. Dette betyr at barn og voksne arbeider med å være miljøbevisste. Vi vil gi barna kunnskaper, gode holdninger og praktiske erfaringer med miljøarbeid.

Alle kommunale barnehager er godkjent som trafikksikker barnehage. Dette betyr at trafikk og sikkerhet er i fokus i hverdagen. Målet med arbeidet er å gi barna erfaringer og gode holdninger slik at de er best mulig rustet til å ferdes alene i trafikken når de blir eldre. Trafikk er et tema som passer godt inn i hverdagen. Barna opplever trafikk når de skal til og fra barnehagen, når de skal på tur og når de erfarer trafikk gjennom lek og observasjon av hva de voksne gjør.

Alle kommunale barnehager jobber med Generasjonssang, på litt forskjellige måter. Noen av barnehagene drar ut på institusjoner og bo-og sevicecentre for eldre, der barna sammen med de eldre synger og gjør bevegelser til tradisjonelle norske sanger som er kjent for de eldre. Noen av barnehagene samarbeider med seniorkor, besøker Røde kors eller får besøk av hjemmeboende eldre på sangstund i barnehagen. Dette skjer i samarbeid med Miljøbehandlingsteamet i kommunen, og er med på å gi eldre og demente en positiv opplevelse og kanskje gjenskape noen minner fra egen barndom.

Alle kommunale barnehager har vært igjennom et 3-årig utviklingsprosjekt i perioden 2017-2020 kalt «Barnehagen som lærende organisasjon», der målet er økt kvalitet i barnehagen og en mer felles

profesjonell praksis. Temaet vil fortsatt ha fokus gjennom den regionale kompetanseordningen i samarbeid med Høgskolen Innlandet.

Lillehammer kommune har tverrfaglige team for alle barnehagene. Teamene har jevnlig møter med barnehagene gjennom året, og dette skal gi barnehagene bistand og støtte i arbeidet med å vurdere om barn kan ha behov for ekstra oppfølging. Da kan tiltak settes i gang så raskt som mulig, i samarbeid med foreldre/foresatte.

Lillehammer kommune ønsker også å skape en god overgang og best mulig sammenheng mellom barnehage og skole for alle barn. Fem overgangslærere skal samarbeide med alle barnehager og skoler for å skape de beste forutsetninger for å lykkes med dette. Trygge barn lærer mest, og det er derfor viktig at barnehage og skole kjenner til hverandres innhold og arbeidsmåter, og at barna møter noe av innholdet de kjenner fra barnehagen når de begynner på skolen. Derfor må et godt samarbeid være etablert i god tid før barna skal begynne på skolen.

2020 og 2021 har vært spesielle år på grunn av covid-19 pandemien og smitteverntreglene. Dette har fått konsekvenser, både for overgangsarbeidet mellom barnehage og skole, men også for mange andre aktiviteter og tradisjoner i barnehagene. Nå planlegger vi for en mere normal hverdag.

3. Presentasjon av barnehagen

Barnehagens samfunnsmandat: å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste. Den skal både være en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud for småbarnsforeldre. Barnehagen skal støtte og ta hensyn til det enkelte barn, samtidig som hensynet til fellesskapet ivaretas.

Verdisyn og holdninger er styrende for vår væremåte, og danner også grunnlaget for vårt pedagogiske arbeid. Vi har utarbeidet et verdigrunnlag for vår barnehage.

Verdigrunnlaget vi jobber etter i Øversveen Barnehage:

JEG VIL VISE ANDRE MENNESKER TOLERANSE OG RESPEKT

Mennesker: Barn, ansatte, foreldre og andre som besøker barnehagen

Toleranse: Akseptere ulikheter

Respekt: godta hverandre for den man er.

Hvordan skal vi sette dette ut i praksis:

Vise hverandre at man aksepterer ulikheter

Gi konstruktiv kritikk og vise at man tåler å ta imot det samme

Gjør mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg

JEG VIL MØTE ANDRE MENNESKER MED ÅPENHET, TILLIT OG ÆRLIGHET

Åpenhet: Hyggelige, imøtekommende og blide

Tillit: Tilby en trygg atmosfære

Ærlighet: Tørre å si ifra. Være tydelige på tilbakemeldinger både på det positive og negative

Hvordan skal vi sette dette ut i praksis:

Hyggelige, imøtekommende og blide

Åpen kommunikasjon

Være profesjonelle

JEG VIL VISE ROMSLIGHET FOR ANDRE MENNESKER EGENART, VI ER ALLE LIKEVERDIGE SOM MENNESKER

Romslighet: Inkluderende, respekt og toleranse

Likeverd: Imøtekommenhet

Hvordan skal vi sette dette ut i praksis:

Åpenhet for andre menneskers meninger

Toleranse for andre menneskers ulikheter

Respektere meninger og tåle uenighet, men være lojal

Når jeg står opp i enkelt situasjoner i hverdagen, er det disse verdiene jeg aktivt vil forsøke å etterleve.

4. Barnehagens mål og fokusområder

Næring til leken i Øversveen.

De voksne har ansvar for å tilrettelegge for barnas lek:

- Være en medleker, veileder og igangsetter.
- Være aktiv, tilgjengelig og lyttende.
- Organisere i lekegrupper – med voksen som aktiv deltaker uten å overstyre leken. Dette gir barna muligheter til å se hverandre og danne vennskap.
- Ha variert lekemateriell. Skape nyhetens interesse.
- Ha god tilgjengelighet av leker for barna.

I barnehagen har vi styringsdokumenter som setter føringer på vårt arbeid samtidig som vi ser på begrepet læring som komplekst. Det vil si at læring skjer i møte med andre mennesker, materialer, rom lek osv. tanken bak dette er at selv om vi lager forhåndsbestemte planer om mål og progresjon for hva vi ønsker at barna skal lære hos oss, finner læringen sted en plass i dette mellomrommet. Mellom det planlagte og det spontane.

Tema-arbeid

Blå avdeling skal jobbe med lekemiljøet vårt. Vi skal legge til rette for et variert lekemiljø der barnas interesser preger avdelingen. I starten vil vi ha fokus på ulike dyr, bøker, eventyr, lekedyr, laminere bilder, sanger rim/regler, dramatisering, ulike formingsaktiviteter, turer i nærmiljøet. Vi skal lære oss hva dyra heter og hva de sier, gjenkjenne, telle og sortere. Vi skal lage oss en bondegård der fantasi og virkelighet blandes. Aktive voksne, skal bidra til lek og samspill med barna. Alle barn skal kjenne glede, mestring og trygghet der leken har god plass.

Gul avdeling skal jobbe med «dyrene i Hakkebakkeskogen». Vi skal utforske og bli kjent med alle dyrene som bor i Hakkebakkeskogen gjennom ulike aktiviteter. Vi skal lese boka, synge sangene, høre på lydbok, turer i skogen/lavoen, tegne, male, tove, dramatisere med og uten konkrete, bake mm. Vi ønsker å gi barna fellesskapsfølelse gjennom å jobbe med dette temaet og at de selv føler at de får et eierskap til det. Gjennom å jobbe med dette temaet ønsker vi at barna skal få inspirasjon, skaperglede, økt begreps- og språkforståelse og at de får et innblikk i barnekulturen.

På **Rød** avdeling ønsker vi å jobbe med et felles prosjekt om dinosaurer. Vi har valgt å jobbe med dinosaurer fordi vi mener dette lett kan fange stor interesse hos barna. Vi vil gjøre det spennende, kreativt, allsidig og gi fellesskap. Vi kommer til å jobbe i små grupper. Dinosaurer har vanskelige navn. Klarer vi å lære oss noen av dem? Lage dinosaurlandskap. Hvordan likte dinosaurerne å bo, bodde de i hus? Hva spiste dinosaurerne? Kanskje vi kan lære oss å se forskjell på kjøttetende og planteetende dinosaurer. Vi har tenkt å leke arkeologer, klarer vi å grave frem et gammelt skjelett? Samtidig ser vi at dette prosjektet gir oss mange muligheter til ulike og kreative formingsaktiviteter. Vi håper dette vil gi næring til mye god lek. Dinosaurtemaet gir oss muligheter til fordypning, kunnskap, forming, vennskap og en super «Dinosaurfest». Vi vil basere oss på barnas engasjement, så veien blir til mens vi går den. Vi gleder oss!

Barns trivsel

Vi ønsker at alle barna i vår barnehage skal oppleve trygghet og trivsel, og det er de voksnes ansvar å sørge for at det skjer. Dette kan vi gjøre gjennom implementering av rammeplanen, som er vårt styringsdokument for det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Rammeplanen sier at «omsorg, oppdragelse, lek og læring i småbarnsalderen former barns holdninger, verdier og tillit til seg selv og andre mennesker og deres motivasjon for læring senere i livet».

Alle barn er avhengige av et godt omsorgsmiljø, der de føler seg trygge, sett og tatt godt vare på. God omsorg er grunnlaget for god utvikling og læring, og trygghet og en følelse av å være ønsket og satt pris på, er kanskje det viktigste personalet i barnehagen kan formidle til barnet.

Omsorgen tar ulike former for ulike barn i ulike aldre - et fang å sitte på, trøst når man faller og slår seg eller tydelig grensesetting er alle eksempler på god omsorg. Uansett formen omsorgen tar, er det et engasjement fra de voksne som viser at de bryr seg om det enkelte barn som skaper trygge og selvstendige barn med god selvtillit. Vi ønsker at barna skal oppleve at barnehagen er «et godt sted å være», og at «atmosfæren preges av humor, raushet og omsorg».

Sosial kompetanse utvikles gjennom hele livet, gjennom lek og samhandling med andre mennesker. Barna tilegner seg et sett med kunnskaper, ferdigheter, holdninger som de trenger for å omgås andre mennesker. Det å kunne vise empati er kanskje det viktigste når det gjelder sosial kompetanse. Vi tilrettelegger for aktiviteter som utvikler og styrker utviklingen av den sosiale kompetansen hos barna.

Vi ønsker også at barna skal få best mulig selvtillit, selvinnsett og mestringsfølelse. Barna skal få erfare hvordan det er å stole på seg selv, hjelpe seg selv og kunne tørre å utfordre seg selv. For å kunne gjøre det må barna kjenne egne grenser, både fysisk og psykisk.

Leken er den viktigste aktiviteten i barnehagen. Det er i leken at relasjonene mellom barna får fullt spillerom. Det er i leken at barn blir kjent med hverandre, og det er her de knytter vennskapsbånd. For små barn er leken selve livet, og leken har avgjørende innvirkning på absolutt alle sider ved barnas utvikling.

Ifølge barnehageloven skal barna ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører det, og barns meninger skal vektlegges. Barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen, ut ifra egen alder og modning. Dette krever engasjerte voksne som:

- Er tilgjengelige, som lytter og har tid
- Har en anerkjennende rolle
- Tar barnas ønsker og interesser inn i planleggingsarbeidet
- Gir rom for valg
- Tar ansvar-barna skal ikke ha ansvar for egen læring
- Ikke la noen få barns synspunkter og meninger være representative for hele barnegruppen. Alle må bli hørt!

Medvirkningsarbeid handler ikke om én spesiell aktivitet, men heller noe som alltid er innvevd i noe annet, i den daglige praksisen. Barnehagens hverdagsrutiner er av stor betydning når det snakkes om medvirkning, og derfor må vi i barnehagen arbeide for et miljø der vi er bevisste på barns medvirkning og vårt syn på barn.

Voksenrollen

En av de viktigste faktorene når det gjelder kvalitet er vi voksne som arbeider i barnehagen. Det hjelper ikke med store og «fine» ord hvis ikke vi er «gode» voksne for barna og deres foreldre. Rammeplanen stiller store krav til de ansatte, og det kreves stor og bred kompetanse hvis man skal klare å mestre alt. Vi kan heller ikke klare å mestre alt til enhver tid, men vi jobber mot de målene som vi selv og rammeplanen har fastsatt.

En annen viktig faktor i denne sammenheng er at vi voksne må fungere godt både hver for oss og sammen. Den enkelte voksne må kunne reflektere over sine sterke og svake sider både i samvær med barna og de andre voksne, og med selvinnsikt og bevisstgjøring i forhold til egen kapasitet kan man utnytte sine sterke sider, og samtidig jobbe med sine svake sider. Noe som igjen gir et godt grunnlag for arbeidsglede og et godt samarbeid rundt barna.

Mål for voksenrollen i barnas hverdag:

- Være engasjerte voksne som er til stede for barna.
- Voksne med god kompetanse som utvikler seg faglig.
- Være en tydelig voksen som inngir tillit og trygghet.
- Se det enkelte barn og anerkjenner ulikheter.
- Legge til rette for variert lek: bevegelseslek, rollelek og konstruksjonslek.
- Være aktive deltakere for å styrke leken både ute og inne.
- Legge til rette for læring gjennom lek og sørge for at rammeplanens fagområder blir inkludert i barnehagen.
- Være i dialog med barna.
- Være en lyttende voksen.
- Veilede barna i sosialt samspill: vente på tur, dele på lekene, inkludere andre barn i leken.
- Veilede barn i konfliktsituasjoner.
- Være gode rollemodeller for barna.
- Legge til rette og hjelpe til så barn kan mestre selv, «la meg få klare det sjøl».
- Ta vare på og utvikle humor og glede i barnehagen.
- Den enkelte voksne må være ansvarlig for godt personalarbeid.
- Fremme godt foreldresamarbeid.
- De voksne i barnehagen må følge Barnehageloven og Rammeplanen og bruke disse som grunnlag i sitt arbeid.

Det er de voksnes ansvar at ingen barn blir utsett for krenkende adferd fra andre barn eller voksne

Foreldresamarbeid

Vi ønsker et godt foreldresamarbeid der foreldrene gis mulighet til å komme med innspill som skaper en best mulig barnehagehverdag for oss alle. Foreldre skal bli sett, hørt og inkludert og de skal oppleve medvirkning. Vi ønsker å ha en trygg og god dialog med foreldrene der vi gjensidig sikrer et best mulig barnehagetilbud for barna. Målet er å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem. God relasjon og felles forståelse mellom foreldre og barnehagen er en kvalitetsindikator.

Samarbeidsarenaene våre er:

- Daglig kommunikasjon i bringe/hente-situasjon
- 2 foreldresamtaler i året
- 2 foreldremøter
- Ulike informasjonskanaler som gir innsikt i barnehagehverdagen, visma, oppslag på vegg/dør, Facebook, informasjon hengt opp på plassen til barna
- Samarbeidsutvalgsmøter, minimum 2 pr år
- Sosiale sammenkomster; foreldrekafe, juletreff og sommerfest som foreldrene arrangerer
- Dugnad på våren der foreldrene deltar i ulike praktiske oppgaver
- Inkludere foreldre i evalueringsarbeidet/brukerundersøkelsen
- Informere foreldre om kommunens samarbeidspartnere og lavterskeltilbud

Forventninger

Både barnehage og foreldre har gjensidige forventninger. Avklaring av forventninger skal skje i SU (samarbeidsutvalget). Forventningene skal være retningsgivende for barnehagens arbeid.

Barnehagens forventninger til foreldre:

- Klær og utstyr skal være i orden, hold plassen ryddig
- Holder seg oppdatert på planer og informasjon
- Forholder seg til barnehagens åpningstider
- Konstruktive tilbakemeldinger
- Gir nødvendig informasjon om barnet, evt hjemmesituasjon
- Følge opp det som er avtalt med barnehagen som gjelder barnet
- Foreldre ser sitt barn som en del av en gruppe og har forventninger deretter

- Gode rollemodeller i forhold til hvordan vi snakker om andre, viser respekt og inkluderer alle
- Respekt for barnehagens rutiner og regler

Foreldres forventning til barnehagen

- Fokus på lek og barna
- At barn blir sett og får gode relasjoner til voksne og andre barn
- Imøtekommende ved levering og henting
- Gi nye utfordringer
- Trygghet, lek, læring og utforsking
- Tar hensyn til barns behov og dagsform
- Skape gode verdier
- Tilstrekkelig og god informasjon
- Holde tradisjoner i hevd
- Tydelige og ærlige tilbakemeldinger
- Servere sunn mat
- Støtte og veilede

OVERGANG BARNEHAGE – SKOLE.

Det er utarbeidet en overordnet plan for overgang og sammenhengen mellom barnehage og skole. Planen har som formål å:

- Sikre sammenheng og kontinuitet mellom barnehage og skole.
- Ivareta kvaliteten og systematikken i femårsklubben og i begynneropplæringen.
- Bidra til at alle barn og unge, uavhengig av behov og forutsetninger, deltar og lærer i et inkluderende fellesskap sammen med jevnaldrende.

«Barnehage og skole er begge arenaer for danning, omsorg og læring. Både barnehage og skole skal bidra til en god start på livet og til livslang læring.»

I Øversveen barnehage ønsker vi å gi barna et «kongear» i barnehagen. Det å være størst er en verdi i seg selv. Det skal føles spesielt og det skal være ekstra stas dette året. Vi ønsker å legge til rette for flere og varierte opplevelser enn det de har hatt tidligere. I vår barnehage har skapt flere tradisjoner som de eldste får være en del av, noe som skaper forventninger for førskolegruppa og noe å se frem til for de som er yngre.

Vi ønsker ikke å ha et «skolsk» år selv om vi dette året forholder oss til en overordnet plan for skolestarterne. Vi ønsker likevel å ha fokus på det vi mener er viktig for barna å ta med seg videre til skolen og også videre i livet. For eksempel er vennskap viktig i en femårings liv. Det å ha en egen førskolegruppe skaper en fellesskapsfølelse og vennskapsbånd knyttes.

Vi gjør så godt vi kan med å ivareta barns medvirkning, så hvert år velger skolestarterne selv et navn for gruppen sin. Det foregår ganske så demokratisk; alle barna kommer med forslag til hva de mener gruppa bør hete. Vi skriver ned alle forslag på lapper også trekker vi.

Dette barnehageåret kommer vi til å ha «klubb» hver tirsdag. Innholdet i klubben skal være: lytte til lyder og rytme i språket, bli kjent med bøker, sanger, bilder, media m.m, bli kjent med bokstaver, bli kjent med tall og former og IKT. Ulike arbeidsmåter kan gjøre innholdet spennende og variert og bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon. Vi skal jobbe tverrfaglig og se de ulike delene i Rammeplanen og den overordnede planen for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole.

Progresjon er noe alle barna skal kjenne på. Alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. I Øversveen barnehage skal barna få mestringsopplevelser tilpasset sine ferdigheter og interesser. Personalet skal sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, spill, leker og utstyr.

Likevel er sosial og kulturell kompetanse det vi legger størst vekt på. Ved overgang barnehage til skole er det viktig at barna innehar sosiale ferdigheter og er selvstendige. Med selvstendige mener vi de mestrer garderobesituasjonen, at de er selvstendige ved dogåing, at de kan vente på tur og at de kan ta imot beskjeder. Aktiviteter vi har skal være lystbetont for i denne alderen skjer det meste av læringen gjennom lek.

Dette er noe av det femåringene får være med på i Øversveen barnehage:

- Langtur til Sjusjøen om høsten. Vi går langs Sjusjøvannet, undrer og koser oss. Vi avslutter turen på den fine lekeplassen ved enden av vannet.

- Skrivedans: her går vi fra frie bevegelser til konkrete linjer gjennom lek, dans, musikk fantasi og forming. Det handler ikke om innlæring av bokstaver, men om innlæring av forberedende bevegelser til skriving. Rette linjer og runde former. Skrivedans er en metode for å utvikle skriftspråket. Her trenes skriveforberedende bevegelser gjennom lek og musikk.

- Skiskole: barna lærer alt fra det å ta på og av seg skiene selv, det å gå på ski både i oppoverbakker, nedoverbakker og bortover. Her lærer vi å gå fiskebein og sidelengs oppover, sitte i «hockey» nedover og å ploge, vi øver oss på en teknikk for å klare å reise oss opp på egen hånd etter et fall og vi ønsker å gi barna positive opplevelser og glede av det å gå på ski.

- Langtur på ski: i løpet av vinteren og etter skiskole pleier skolestarterne å gå en lang tur på ski. Vi har de siste årene tatt buss opp til Sjusjøen og gått inn til Rømåsetra som er en ca 6 km lang tur. Målet har vært hytta til Anne-Karin hvor vi har spist nistematen vår, varmet oss, spilt spill og kost oss.

- Gjensynsfest: femåringen inviterer fjorårets skolestartere til barnehagen for lek, servering og hygge.

- Svømming: skal bidra til at barna får bedre svømmeferdigheter og blir trygge i vann. Vi har pr dags dato fått bevilget midler til svømmeopplæring de siste årene og håper vi får det i år også.

- Tarkus: et beltedyr som lærer oss litt om det å ferdes i trafikken.

- Overnatting

Når det gjelder svømmeopplæring, gjensynsfest og overnatting må vi ha noen forbehold i forhold til situasjonen vi står i nå med tanke på Covid-19, men vi krysser fingrene for at vi får gjennomført eventuelt finne noen gode alternativer.

Ønsker dere mer informasjon, gå inn på Lillehammer kommune sine hjemmesider.

5. Ansatte:

Blå avdeling:

Kristin Aal: pedagog og avdelingsleder i 100 % stilling

Bente Brubakken: pedagogisk medarbeider i 100 % stilling

Gry Løkken: pedagogisk medarbeider i 100 % stilling

Bodil B. Kristiansen: pedagogisk medarbeider i 70% stilling

Gul avdeling:

Marit Rønningen: pedagog, styrerassistert og avdelingsleder i 100 % stilling

Jenny Aileen Jensen: pedagog i 100 % stilling

Mari Nordengen: pedagogisk medarbeider i 80 % stilling

Liss Cathrin Halsør: pedagogisk medarbeider i 80 % stilling

Rød avdeling:

Tone Henriksen Elvestad: pedagog og avdelingsleder i 80 % stilling

Liv Nanna Aasen: pedagog i 80 % stilling

Mona Hovland: pedagogisk medarbeider i 100 % stilling

Mari Nordengen: pedagogisk medarbeider i 20 % stilling

Thea Beate Hansen: pedagog i 40 % stilling

Hanne B. Rosenborg: kjøkkenassistent i 40 % stilling

Annette Johansen: støttepedagog i 60 % stilling

Anne-Karin Aasen Engebretsen: Leder/ styrer i 100%

KALENDER/ÅRSHJUL 2020-2021:

Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året:

12 og 13.august	planleggingsdager
september	foreldremøter
22.oktober	planleggingsdag
13.desember	Luciafeiring
3.januar	planleggingsdag
6.januar	juletefest
mars	foreldremøter
6.april	påskefrokost
27.mai	planleggingsdag
9.juni	sommerfest

Det kan bli endringer i løpet av året.

Kontaktinformasjon

Navn på barnehage:

Styrer :

Anne-Karin Aasen Engebretsen

Adresse:

Margit Haslundsveg 34
2614 Lillehammer

Tlf.:61107804

Barnehagens e-postadresse:

overbapo@lillehammer.kommune.no

Besøk [www.lillehammer.kommune.no/.....](http://www.lillehammer.kommune.no/)
for mer info om barnehagen og hva som skjer

Er du på Facebook:

Gå inn og klikk «Liker» på barnehagens facebookside!

Årsplanen ble fastsatt og godkjent i SU den: .....

Vedlegg 1

PROGRESJONSPLAN - FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø.

Progresjonsplanen beskriver hvordan barnehagen jobber med de syv fagområdene som er beskrevet i rammeplanen. Planen skal også synliggjøre hvordan barnehagen jobber med overgangen barnehage-skole og satsningsområdene som er beskrevet på s. ....

Antall år barnet går i barnehage før skolestart kan variere. Likevel skal aktivitetene tilpasses og forbeholdes de enkelte aldersgrupper. Alle barn skal ikke nødvendigvis være med på alt.

Hvordan jobber barnehagen med de 7 fagområdene?

(både generelt og for inneværende år)

Kommunikasjon, språk og tekst		
1-2 år Barna skal bli kjent med bildebøker, fortellinger, eventyr, rim/regler og sanger. Barna skal utvikle sin språkforståelse gjennom at de voksne «bader» barna i språk. Barna skal få tid til å tenke, imitere ord, uttrykke seg og herme etter lyder. Barnas nonverbale språk skal få respons. Barna skal oppleve mestring og glede gjennom nonverbalt og verbalt språk. Barna skal delta i dramatisering, lytte til musikk og se på bilder.	3-4 år Barna skal bli kjent med bøker, sanger, eventyr, fortellinger, rim og regler. Barna skal få økt sin begrepsforståelse og sitt ordforråd gjennom at de voksne snakker mye med dem i hverdagsaktiviteter, lek og tilrettelagte situasjoner. Barna skal få oppleve å gjenfortelle enkle eventyr og regler, i tillegg til dramatisering både med og uten konkreter. Barna skal få oppleve å bruke enkle digitale verktøy.	5-6 år Delta i samtaler rundt et tema, ei bok, en historie og lignende. Lage egne rim og tullevvers. Øve på å skrive sitt eget navn. Øve på å fortelle sammenhengende om en opplevelse eller hendelse. Finne antall stavelser i ulike navn. Personalet må legge til rette for gode samtaler og dialoger, som legger vekt på å utvide ordforrådet og som stimulerer språkutviklingen generelt. Øve på å være i dialog over tid. Høytlesning. Synge sanger med flere vers. Ha fokus på bruk av overbegrep og kategorier (mat, klær, bestikk m.m) Øve på å bruke språket relevant i forhold til situasjonen.

--	--	--

Kropp, bevegelse, mat og helse

<p>1-2 år</p> <p>Barna skal få varierte aktiviteter som utvikler kroppsbeherskelse og motorikk. Finmotoriske aktiviteter som å tegne og legge puslespill, grovmotoriske aktiviteter som å gå, løpe, klatre, hoppe, danse, ball-lek. Barna skal få sanseopplevelser både ute og inne året rundt. Barna skal få varierte erfaringer med ulike lekeapparater som sklie og huske. Barna skal få gå på korte turer i nærmiljøet der de får erfaring med ulendt terreng og ulikt underlag. Barna skal få bli kjent med egne og ulike følelser slik som sint, glad, trist... Vi skal synge sanger som benevner kroppsdelene. Oppmuntre barna til å delta selv i av/påkledning, klatre opp/ ned av stol selv. Bli tilbudt et variert kosthold der de øver på å spise/drikke selv. Lære gode matvaner slik som håndvask før måltider og sitte ved bordet en viss tid. Veksle mellom hvile og aktivitet</p>	<p>3-4 år</p> <p>Barna skal få oppleve en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. Dette får de ved turer i ulikt terreng og til ulike årstider, minirøris, hinderløyper både inne og ute og i den daglige leken.</p> <p>Gjennom bl.a maling, tegning, klipping og bygging med ulike materialer skal barna få utvikle sine fin- og grovmotoriske ferdigheter.</p> <p>Barna skal tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kost, hygiene, aktivitet og hvile gjennom at det skapes en god veksling i det daglig med ro, aktivitet og måltider.</p> <p>Barna skal få erfaringer med å kle på og av seg selv, samt klare å komme seg opp og ned av stuebord og vogner (jmf. Klare sjøl prosjektet)</p>	<p>5-6 år</p> <p>Få erfaring med variert grovmotoriske aktiviteter: sykle, gå på ski, lengre turer, klatre m.m. Få erfaring med varierte finmotoriske aktiviteter. Klippe, lime, småperle m.m. Øve på balanse og styrke. Få mulighet til å bruke kroppen aktivt både ute og inne. Skape positiv selvoppfatning og kroppslig mestring. Få positive og gode erfaringer med uteliv hele året rundt. Utvikle selvstendighet ved toalettbesøk, på og avkledning, håndvask og under måltider. Utvikle skiferdigheter gjennom skilek/skiturer i barnehagen, nærmiljøet- også i oppkjørte skiløyper. Danse og bevege seg til musikk. Være med å forberede mat/måltider Variert kosthold. Påkledning: lære å kle seg etter vær – og årstider. Ha ansvar, få oppgaver og hjelpe til med praktiske gjøremål. Beherske regelleker. Samarbeide med andre barn i lek og samspill</p>
---	--	--

--	--	--

Kunst, kultur og kreativitet

<p>1-2 år Barna skal møte ulike uttrykksformer og selv få mulighet til å uttrykke seg kreativt. Barna skal bruke kroppen og sansene sine og føle glede og mestring. Barna skal ha tilgang til, få utforske og bli kjent med ulike materialer. Barna skal tove, male, tegne, rive, bygge, lime, oppleve vannlek ute og inne. Bilder av barna og deres familier brukes i samtaler. Barna skal oppleve musikk, dans, sanger, rytmeinstrumenter, rim, regler og eventyr.</p>	<p>3-4 år Barna skal få oppleve å ta i bruk sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede. Barna skal få erfaring og kunnskap om bruk av ulike materialer, som bl.a ulike maleteknikker, klippe, lime, bruk av naturmaterialer og toving, og kunne ta i bruk disse for selv å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet. Barna skal få oppleve sang, musikk, dans, rim, regler, bruk av rytmeinstrumenter og eventyr, og de skal selv få være med å dramatisere deler av dyrene i Hakkebakkeskogen.</p>	<p>5-6 år Få erfaring med ulike maleteknikker. Få kjennskap til bruk av ulike typer materialer. Uttrykke seg estetisk gjennom dans, sang, rollelek, maling, tegning og lignende. Dramatisering av sanger og eventyr. Bli kjent med tradisjonelle eventyr og bøker. Gi barna tilgang og mulighet for å spille/høre på den musikken de liker.</p>
--	--	---

Natur, miljø og teknologi

<p>1-2 år Barna skal utvikle respekt for naturen og miljøet, oppleve glede ved å utforske naturens mangfold. Barna skal oppleve glede ved å være ute, bruke kroppen og sansene sine, oppleve naturens vekslinger i vær og årstider. Barna</p>	<p>3-4 år Barna skal få oppleve glede ved å ferdes i naturen i all slags vær og til alle årstider. De skal undre seg over dens mangfoldighet og eksperimentere med ulike naturmaterialer i lek og andre kreative aktiviteter.</p>	<p>5-6 år Vi rydder opp etter oss når vi er på tur. Kunnskap om de fire årstidene. Øve seg på å finne frem riktige klær til riktig årstid. Få erfaring med aktiviteter til ulike årstider. Kjennskap til ulike typer frukt og grønnsaker. Bli kjent med hva som skjer i de ulike årstidene; snøsmelting, tørke, regn, sol og varme m.m. Utforske og være</p>
---	--	--

<p>skal oppleve glede, undring og nysgjerrighet i møte med naturen, vekster, dyr, fugler, småkryp og insekter. Barna skal oppleve at vi tar vare på naturen og miljøet gjennom kildesortering av søppel. Barna skal leke med ulike naturmaterialer som sand, vann, jord, kongler, pinner, steiner, blomster, blader osv.</p>	<p>Barna skal utvikle respekt for naturen og miljøet gjennom å få erfaring med søppelsortering.</p>	<p>nysgjerrig på hva naturen og det den ha å by på.</p>
--	---	---

<p>Antall, rom og form</p>		
<p>1-2 år Barna skal få en begynnende forståelse for mengder, telling, form og farger. Barna skal få erfaring med sortering av størrelser, former og farger. Barna skal få erfaring med å bruke og møte matematiske begreper, som mengder, likheter, ulikheter i hverdagssituasjoner og i eventyr, rim og regler. Barna skal få tilgang til variert lekemateriell som klosser, baller, puttekasser, klossetårn, puslespill og geometriske figurer. Barna skal oppleve visuell støtte til ord og begreper, telling og sammenlikning.</p>	<p>3-4 år barna skal oppleve gleden over utforskning og leke med tall og former. Barna skal få en økt forståelse for antall, ulike former og størrelser, og kunne undre seg over likheter, ulikheter, størrelser og antall gjennom bruk av ulike lekemateriell. Barna skal ha tilgang på ulike konstruksjonsleker som duplo, togbane osv, puslespill med flere brikker og ulike spill både med og uten terning. Barna skal gis erfaringer med grunnleggende begreper: over og under, foran og bak, eldst og yngst osv.</p>	<p>5-6 år Bli kjent med, utforske og leke med tall, former, farger og figurer (trekant, firkant, sirkel). Kjennskap til tallrekka (opp til 20). Kjenne begreper/ og plassering som foran, bak, ved siden av, større enn, mindre enn, først og sist m.m. Spille spill. Styrke barnas nysgjerrighet for matematikk. Mengdeforståelse. Kjenne til symboler på tall og bokstaver. Kjenne til ukedagene.</p>

	Barna får kunnskap om farger, og hvordan blande farger gjennom å male og tegne	
--	--	--

Etikk, religion og filosofi		
<p>1-2 år</p> <p>Barna skal lære å behandle omgivelsene og menneskene rundt seg med respekt. Barna skal bli møtt med respekt og anerkjennelse, få støtte til positive løsninger i konfliktsituasjoner. Personalet skal vise vei i håndtering av uenigheter og konflikter. Positiv atferd, kreativ lek og samspill skal vies mest oppmerksomhet fra de voksne. Barna skal oppleve stolthet over egen kulturell bakgrunn, få styrket identitet og selvfølelse. Barna skal oppleve kulturelle tradisjoner og markeringer: høstfest, lucia, julebord/nissefest, karneval/pysjamasparty, påskefrokost og sommerfest. Barna skal kjenne igjen bilder av seg selv, bli oppmerksomme på</p>	<p>3-4 år</p> <p>Barna skal lære seg å behandle omgivelsene og menneskene rundt seg med respekt. De skal oppleve at alle er like mye verdt og at alle blir møtt med respekt.</p> <p>Barna skal bli bevisste sine egne handlinger gjennom lek, kommunikasjon og lyttende voksne, og det skal gis rom for undring.</p> <p>Barna skal oppleve å få hjelp til å finne konstruktive løsninger i konfliktsituasjoner. Barna skal reflektere over hva som er rett og hva som er galt.</p> <p>Alle skal oppleve stolthet over egen kulturell bakgrunn og få styrket identitet og selvfølelse.</p> <p>Barna skal få oppleve kulturelle tradisjoner og markeringer: høstfest, Lucia, julebord/nissefest, karneval/pysjamasparty,</p>	<p>5-6 år</p> <p>Kjennskap til ulike typer og tradisjoner (også barnehagetradisjoner)</p> <p>Lære seg å respektere/akseptere andre.</p> <p>Lære seg å se andres følelser og øve på å forstå egne og andres behov.</p> <p>Utvikle evnen til samarbeid og konfliktløsning.</p> <p>Gi ros å snakke positivt om hverandre.</p> <p>Akseptere og respektere hverandres ulikhet.</p> <p>Vise interesse og forståelse for andre barns synspunkter.</p> <p>Gi rom for gode samtaler og refleksjoner knyttet til barns spørsmål og undring.</p>

likheter og ulikheter mellom seg selv og andre. Barna skal kjenne at alle er likeverdige og blir møtt med respekt, anerkjennelse og ydmykhet.	påskefrokost og sommerfest.	
---	-----------------------------	--

Nærmiljø og samfunn		
<p>1-2 år</p> <p>Barna skal utforske og bli kjent i barnehagens nærmiljø. Barna skal oppleve glede ved å tilhøre et større fellesskap, delta på samlinger og aktiviteter. Barna skal bli oppmerksomme på at deres atferd påvirker omgivelsene. Gutter og jenter skal få like muligheter, utfordringer og oppmerksomhet. Alle former for trakassering og utestenging skal motarbeides.</p>	<p>3-4 år</p> <p>Barna skal utforske og bli kjent med barnehagens nærmiljø gjennom bl.a besøk på Maihaugen, turer til byen, biblioteket og turer i nærområdet.</p> <p>Barna skal oppleve at det de sier har betydning, og de skal erfare at uansett alder og forutsetninger, inngår og bidrar alle mennesker i barnehagens fellesskap.</p> <p>Barn skal oppleve et miljø som gir gutter og jenter like muligheter, varierende utfordringer og oppmerksomhet. Vi skal også arbeide for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme.</p>	<p>5-6 år</p> <p>Bli kjent med nærområdet. Vi drar på tur på ulike steder i skogen, studerer naturen, ser på hva som lever og gror rundt oss.</p> <p>Tradisjonsformidling.</p> <p>Fokus på gruppetilhørighet, vennskap, samspill og gode relasjoner mellom barn, og mellom barn og voksne.</p>

Vedlegg 2:

Tilvenning til barnehagen

De kommunale barnehagene i Lillehammer er opptatt av å ta godt imot nye barn og foreldre, slik at tilvenningen til barnehagelivet skal gå så greit som mulig.

Tilvenning til barnehagen

Foreldrene og barnehagepersonalet gir sammen barnet den beste starten i barnehagen. Tilvenning må skje på barnets premisser og i tett dialog mellom foreldrene og barnehagepersonalet.

Når et barn skal begynne i barnehagen er det tre parter som er involvert:

BARNET, FORELDRENE OG BARNEHAGEN.

For oss i barnehagen er det viktig å ha oppmerksomheten rettet mot møtet mellom disse tre, da alle har betydning for hvor raskt og godt barnet knytter seg til nye voksne i sitt liv.

Barnehagen har det profesjonelle ansvaret i møtet med nye barn og foreldre, og vi legger stor vekt på forutsigbarhet og trygghet. Alle nye barn får en kontaktperson som følger det særlig tett i oppstarten, og gjennom dialog med dere foreldre vil vi bli kjent med det enkelte barnet.

Barnet kommer til barnehagen med de erfaringene de har fått i løpet av et kort liv. Noen barn har utviklet en grunnleggende tillitt til omverdenen, mens andre er noe mer usikre i møte med det nye og ukjente. Dette vil ha betydning for hvor mye tid barnet trenger for å knytte seg til de voksne i barnehagen.

Som **foreldre** har man mange spørsmål, og kanskje bekymringer, rundt det å begynne i barnehagen. Noen kommer som førstegangsførelde, mens andre kommer for tredje gang. Dette påvirker hvilke behov man har for støtte og veiledning som barnehageforelder. Vi skal ta imot dere med stor omtanke, respekt og forståelse, og jobbe for å møte dere på deres behov.

Kontaktperson

Det er en stor overgang for både barn og foreldre når barnet begynner i barnehagen, og det er derfor viktig at barnehagen har gode og trygge rammer for at tilvenningen til barnehagen

skal bli så god som mulig. Å ha en fast voksen å forholde seg for både foreldre og barn til den første tiden i barnehagen, kan være en god støtte. Det er imidlertid en viktig forutsetning at den voksne får et tillitsfullt forhold til foreldre og barn. Det bør derfor være mulighet for å endre kontaktperson ved behov, samtidig er det viktig at barnet også blir trygg på resten av personalet i barnehagen slik at levering og hentesituasjonen blir god også når kontaktpersonen ikke har tidlig- eller seinvakt.

Tid nok

Det må settes av nok tid fra både foreldrenes og barnehagens side. Tradisjonelt settes det av tre dager til barnehageoppstart. Her er det viktig for oss i barnehagen at vi sammen med dere som foreldre vurderer hvor lang tid deres barn trenger i oppstarten. Små barn kan ikke forberedes muntlig på å gå i barnehagen og kan trenge flere dager for å bli trygge på et nytt sted. De skal bli kjent med helt ukjente voksne og etter hvert knytte seg til dem. Dette er en prosess som krever tid, selv om det er individuelle forskjeller. En langsom og trygg tilnærming til de ansatte forutsetter et nært samarbeid med foreldrene, og at foreldrene gradvis trekker seg tilbake når de ser at barnet er trygg på de barnehageansatte.

Det er positivt om barn og foreldre kommer på besøk i god tid før barnehagestart. Dette er med å skape gode forutsetninger for at barnet skal bli trygg og godt kjent, og for at overgangen til barnehagen blir mykere.

Barnet trenger tid til å bli kjent med barnehagens ute- og inneområde, slik at det vet hvor det skal leke, spise og sove.

Barn med behov for ekstra støtte

Barn med nedsatt funksjonsevne eller svak språkforståelse, vil ha behov et godt tilrettelagt barnehagetilbud. Det er viktig at det legges opp til en gradvis tilvenning som spesielt er tilpasset deres behov. Det vil bl.a. være behov for god informasjon om barnehagetilbudet til foreldrene og barnehagen på sin side må ha nok og riktig informasjon om barnet. Videre må det legges til rette på en måte som sikrer at barnets behov blir godt ivaretatt og at hjemmet og barnehagen har en tett dialog omkring de behovene barnet har.

Informasjon og trygghet

Personalet må gi god og nok informasjon om barnehagens opplegg og innhold, og legge til rette for at foreldrene får anledning til å stille alle de spørsmål de måtte ha i forbindelse med barnets oppstart i barnehagen. En oppstartsamtale er grunnleggende for at foreldrene og barnehagen sammen kan skape et så godt tilbud som mulig for barnet. Målet for oppstartsamtales er å utveksle viktig informasjon og å bli bedre kjent. Personalet blir bedre kjent med barnet, foreldrene og deres hjemmemiljø slik at de lettere kan møte barnets behov. Foreldrene får mulighet til å møte de ansatte på tomannshånd og til å formidle hvilke psykiske og fysiske behov barnet har: Alt fra kosedyr som er trygghetsskapende for barnet til allergier som barnehagen må ta hensyn til. Barnehagen har gjerne i god tid før samtalen delt ut et skjema til foreldrene slik at de kan forberede seg på samtalen. Er mor og far trygge på barnehagen og har tillit til de ansatte, påvirker dette barnets opplevelse av barnehagen positivt.

På mange måter kan vi si at å starte med å trygge foreldrene, er den beste måten å trygge barna på. Foreldres trygghet gir barna en opplevelse om at "her er det trygt å være".

Barnehagene i Lillehammer mener at følgende momenter er viktige når barnet skal begynne i barnehagen og i den aller første fasen av tilvenningen:

- Når barnet kommer til barnehagen er det viktig å ta seg god nok tid, slik at barnet får ta den tiden det trenger til å bli klar for å skilles fra foreldrene og til å bli hos personalet
- Ha gode rutiner for ankomst og avskjed i barnehagen, dette skaper trygghet og forutsigbarhet for barnet.
- Bruk tiden sammen med barnet og la barnet bestemme tempoet i tilvenningen
- Det er ikke uvanlig at det kommer noen tårer fra barnet i leveringssituasjonen, personalet gir trøst og trygger barnet i denne situasjonen
- Barnet trenger både forutsigbarhet og spennende inntrykk slik at det gleder seg til å komme i barnehagen

Tilvenning ved overganger

Barn som allerede går i barnehagen, vil ha behov for en gradvis tilvenning når de skifter avdeling eller base. Mange småbarn har også behov for en gradvis overgang etter langt fravær som for eksempel etter sommerferien.

Å sørge for at barnet får en positiv opplevelse av barnehagestarten, sikrer langt på vei barnets videre trygghet og trivsel i barnehagen. En god start er til det beste for barn, foreldre og personalet.

Mål:	Kvalitetsindikator:
Barnet skal få en trygg og god start i barnehagen	Faste voksne som møter barn og foreldre. Tilvenning må tilpasses det enkelte barns behov.
Barnehagen skal sikre trygge overganger for barn	Lydhøre voksne ovenfor enkeltbarns behov. Foreldre blir tatt med på råd og drøfting. Har rutiner for overganger.

Handlinger:	Ansvar:	Når:
Besøksdag/ foreldremøte for nye	Styrer/ped.ledere	Juni/sept.-okt.
Oppstartsamtale (Innhente informasjon om barnet og familien, og trygge foreldrene)	Ped.ledere	Juni/august
Forventningsavklaring	Styrer/ped.ledere	Juni/sept.-okt.
Utveksle informasjon med foreldre jevnlig den første tida.	Alle	Kontinuerlig
Rutiner for ulike overganger som følges og tilpasses det enkelte barn.	Styrer/ped.ledere	Ved overgang til ny avdeling, ny

		barnehage eller skole
--	--	------------------------------

Med dette som grunnlag har vi skapt en ramme som vi håper vil gi deres barn en god barnehagestart!